

ACC. N:R. M. 9360: 1-79.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
Härad: Vemmenhög Adress: Lönstorp nr 5, Skurup
Socken: Gäddslöv Berättat av: Ola Persson m. fl.
Uppteckningsår: 1943 Född år 1855 i Gäddslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Livet bland allmogens på 1800-talet.

Livet bland allmoget på 1800-talet.
Inledning

Det är första handsuppgiften som lägga till grund för dessa skildringar av livet på Åsby-Årens gods under 1800-talet i de härleda och dels från uppteckningar och jag gjort efter min svärfar Olof Perssons och min svärmor Klara Perssons (född Helgersen) berättelser under deras livstid. Den yngre var född 1855 och dog 1939, den yngre föddes 1854 och dog 1941. Dels härleda de sig också från min mors, och den Ahlsons minnen av morfadern Helge Ahlsons berättelser, den yngre var född under 1820-talet och dog 1918. Där uppgifterna av mera allmänna slag går det att se tecken.

Före 1850 - Tulest

Vid början av 1800-talet fanns i nr 14-15:
Skerry, nuvarande Benktandsen, ännu en gård
belägen mellan den nuvarande gården i vägen
till Kyrus - Dalaled i ungefär i linje mitt emellan
nr 15 & 16 (det gamla Skerry). Om den utgjorde
ett helt minne om 40 Td. blev endast den delen
är okänt. Den ägdes år 1818 av Lars Persson i
den tiden detta är sonen Per. Det gick dock för
denne ägare, som för så många andra vid denna
tid då bönderna i Skerry hade en fisket som de
joht saknat och utstod som de ej förmådde
försälja därför att de i allmänhet var okunniga.
Den nämnde Lars Persson blev så Trognar
med hovri - skyldighet under Pillesjö vid
Näsbyholm: Gårdsbros socken & innehade ett
litt ställe med 8 1/2 Td jord på Pillesjö - råden
och Pillesjö - hus i denna hildings skatt beord.
Lige bröta livet där /estän en del haft allmän tillgång.

Bland krogdrare och torgare i Gärdsby
närmare bestämt under lillesjö under 1800-talet
Intill 1870.

Vid den tid då Lars Persson tillhörde sitt torg
i intill slutet av 1860-talet var torgarna krogdrar-
skyldiga till lillesjö gård. De hade att där göra
två dagverken i veckan, två sek åker till
vilken av städerna Malmö, Ystad i Trelleborg
som frakades i när så påfrakades oberoende
av årstiden; vidare skulle man lugga i biada
säden i två Hol i två ut gårdens gödsel i
två tår. Men det var med säden i slätten och
jog ej, men tors upptog mig i mycket annat både
och i till skyldig kelterna i man var så bender
av arbetet vid i för gårdar att det egna arbetet
pik utfrar om nätterna i på söndagarna var
der till skörd o.d. jägare.

När man så betänker att enskiflet av dessa torgare

jordar inte genomfrändes försam vid slutet av
1860-talet, utan de hade sina 8 till jord på
12 eller flera ställen insprängda. Varandra ö
omliga bitar så små att de ej kunde växa med
redskap på egen jord utan den ene var helt bero-
ende av den andre vid jordens skötsel i att de
på detta lilla område skötte i tidsidande jordbruk
frungt måtte hålla. För lasten så pass vid land
att de kunde fullgöra öckorna i den för under
kunde hålla en bes, än det upptäckt att de kunde
existera, men de gjorde det just det alltid var värt.
Det var ett härdigt släkte som fortsades där i
anspråken på livet och små så länge kvarstän-
get fanns kvar i jorden ej var skiftad.

af öfrigt mycket förfall bland folket kan ej nämna
där de inte av den djuriska behandlingen som
fint förkommit i gårdarna förkom här i
så ren tid utan människosunder respekterades

5
Dock skapade det lunda livet en viss matu-
listisk hjältiskhet där var i en måste kämpa
för sin i de rinas existens i första hand.

Dock höll man ickes även här i hjälpte varandra
eftersom rim förmåga när det iklagt gäldde.

På länge det gamla skicket varade gick allt i
gamla spår, man skötte jorden med gammal-
modiga redskap, plöjde med träploj i åder o-
karvade med träkarv med träjunnar o valla-
de med trävål, allt var av trä, hammillbesteg
o noggar i redskapen, krorar i ögon, stolar i
allt i baggar som man gjorde stolar som up-
pö i nedfö branta boggar i de steniga i grunda
vogar som de fanns. Träskolar hade långa
sula, ett stöd från uddfjällen i träskola uppi
högrens bark som stöd. Klädnarna lik man så
gott man förmådde, men de var dock både
runda o svaga, så varje ända var nästan ett vridigt

Förtals

Löfarna voro förhållandena när Lars Persson kom
till Lillesjö i så förhåller det under hans som
Per Larssons tid när han övertog torpet i intie
hälst år 1860-talet. Torne Per Larsson, som
tycks ha varit en efter den tidens i platser
förhållande vägen i intelligent man med
goda tjänster, vilket tycks ansetts som ett stort
förträde på den tiden. Hans hustru var för
gädder. Han hade haft en glädjeförbanden.
Var en ordens så vanliga strökar barn
som tidigt på styggen i värdet behandlad så
som var vanligt. Vidant på till blind lydnad
i bestraffning av varje tillstympelse till gläd-
jeförband. På Wangs konf. ex. att vilka ställa på
en på viss bestämd tid i jök g. vara ing. där-
på för är efter tillägge. Minsta tillstymp-
else till olydnad straffades med is. Offr.

7
kunde man isa så att bröda kann ö för att
det skulle vida riktigt lades riset i saltlake.
Att det ibland blev dystra tungsvinte människor
är dem som brukat upp under sådana förhållanden
är helt naturligt, de kunde aldrig fatta något
öfvert i livet. Men så snart kommer vidskrylle
i tes på att ont kunde överallt i i allt samt
det dagliga livet i församelsen för att kunna
hålla sig så har man en bild av skuggsidan
av en människas liv på den tiden. Sedan var
livet för Per Lars hustru. Men det är ju ofta så
att den ena partens lysa liv syns komplettera
den andras mörka i så blev det ändå drögligt
även i ett sådant hem. Inlet är väntat i vidskryl-
pelse som hos Per Larsson.

En annan friare Nilsge Nilsson hade övertagit
Torpets efter sin fader Nils Jönsson omkr: 1853
då han gifte sig. Både hans ö hans hustrus för-

8
föden var gamla i graset. De var trots de om-
ständigheterna förnåmna människor i
stämde med oss om att förhållandena skulle
bli bättre. Som en kuriositet kan nämnas
att det här var mannen som var vidskeplig
medan husarna inte alls trodde på något
mystiskt. Han hade tjänat hos kejsaren i
männor i andra trupper och inflyttad. Han
kan ju döma de den slutsatsen att de främlingar
förhållandena befämjade vidskepligheten, me-
dan en vidare kringut utarbetade den.
När jag så tillägger att en gladare livssyn
tycks ha varit rådande i den senare familjen
kan jag i mån av min förmåga presentera
de människor som kommit förhållanden
jag går att skildra i jag vill så börja med
att nämna något om.

Åker och Stadsresa

När bud kom att man skulle "ut i ickje" kom
det till alla de 10-12 Torparna samtidigt. De
hade då ett musta sig av redan rent på köllen när
färden skulle företagas till Skalmö som var längst
borta, annars ut mot dagningen. Till Skalmö var
3 1/2 gammal mil, vägen var dålig, vagnar o. drö-
gare där efter så det gick inte fort. Måttick be-
stående av brist fläsk eller smör (fett), kummet i
en stor nädduk, något vatten samt en liten "löm-
me-flaska" med brännvin, samt jordersocker för
dragarna var iordning ställt i så hade man ett
"Ja Gud i högen i ge mig av" alltid med det. Tor-
parna att det var osäkert om doner költ i man kom
lyckligt tillbaka. Kvinnorna gick alltid i en viss ång-
var när deras män var ute på dessa resor, inte
där för att de var rädda för att de skulle hamna
på knogen, det var dessa gamla kelt bost, "de hade

visst inte något att sova upp, ja m. l. i d. b. m. d.
de stöcka m. g. till en sup l. d. vid "F. i. k. t. t.":
skolman m. a. vilken plats rastade (någonstans där
m. saluballen vid Skattinge ligger), inu k. k. i. l. m. m.
flaskan sökte endast att värma sig ja. O. g. d. i.
en sjätra färdens k. m. m. a. ängs l. d. i. o. i. m. d. en
skulle gå lyckligt för den. Vid färdens till U. st. d. k. o. d.
man en viss respekt för en del av vägen vid Skar-
viken där k. t. t. a. i. l. d. a. plundrade de v. g. f. a. n. d. e.
där ville man inte gå m. f. a. n. d. a. n. a. i. d. e. i. o. m. m. k. t.
ja, emellertid gav man sig i. v. g. till gårdens.
Gillesjö, Det var såd som skulle förstå till stoden
vanligtvis vid åkerk. a. n. d. e. i. i. a. l. d. e. t. i. d. G. n. t. i. e.
mitten av 1800-talet k. o. d. man endast 2 f. m. m. m.
till lass, men det öksades senare till 5 f. m. m. m.
Detta var på pass lass för dessa m. a. v. a. g. e. d. e. g. a. n.
i d. v. g. n. a. r. att man ofta måste hjälps åt att
skjuta på i uppförbackarna och följdes ej ut

på bänjan utan efter som man fick lara gå man
sig ut men de som hade sämst skjutit fött, ut
föret lara i bröde väg. När man redan kom
upp, den en efter en måste man som nämnt
hjälpa varann. På bestämda platser "bete"
kastade man, den som var sämst kastade måste
vila oftare i den fick fört gå sig iväg i bles
ändå till sist långt efter, när man på lundvigen
skido med sin vägen i efter som man orkade med,
det blev långt mellan den förste i den siste som
kom åter till hemmet. När den förste i ugglan
Larsen i så att på till antalet blev de väntande
kvinnfolk allt mera oroliga för sina i tillbede
avbrutit utit vägen i Togs vada på en de hem-
komma förs om den i fört när alla kommit hem
kunde man sig trygg, till exempel jula med den
förste kunde märkas.
Som exempel på situationer man kunde lära i

12
vile jeg endest næmme at Uelge Ollson brøkte
de en episode på: "De var så at de en gang nær
je var ute: æske blev rogn i pøs på så at
isgata bildedes på vejen. De var under den min-
ste tiden av dygnen, kistarna kunde g. stå på
benen i man var ute på landsvejen da ingen hjælp
fanns at få. Menner såg mig ingen annan var an
att kan sig av mig sina tjocka valkade hem-
stuckade väljvantar en trädde en vante på om-
dera kistans ena framhov, stina loppa hade inte
de kistare det kan en fråga om, i så fick de lite
stia i det gick så länge något fanns kvar av
vantarna.

För egen del kunde älskarsaren ibland ha med
några ägg i när sådana skjutna varma så sig
studer antastades de av stödsöringararna (Upstuder
i skalmöböringar kallade) som bröte i så de lantman-
produkter. Dess utpade så: "Har fan ägg? Örankigt"

13.
var inte att "ja", som inte var karakterad av affär med
dem, då de lurades, snarigt svarade: "Nej ja göra
här ude".

En gång när man var kommen en god bit på väg
när skolor i rastade på vägen för Per Lars Hane
nere under vagnen. Där hade han satt på vagns-
sele i åkt med i vagnen i lagom tid i fick
föga med i bli såld i staden.

Ofta fräga dessa fattiga älskningar för alla. De
kunde bara genomblota innan de nådde en kat-
när från hemmet i hade då allt som allt en resa
på 7 gamla mil framför sig. Lommeslakterna
innestade värme lita tillfälligtvis. Allt som hade
inte annat än en vanlig badmatsrock och satte
på sig över den korta torgen, medan några hade
happerock - yttrock eller järnkämspals

När man hörde till Ystad rastade man endast
en gång på vägen i till Trelleborg hörde man i en

mat när man var någonlunda rustad.

Glömska väntade barnen otåligt på en klods bröd
men det var visst inte alltid det blev i så dåligt
ofta måste ju ta till sig lögnen att "kärningarna
sko så där va inga bröd i få".

Armat var det när de burgiska bönderna
höjde till staden, de kunde stanna vid gäst-
givargårdarna i som deras hemmar hade stått
för sig, i mest is när de måste följa för
att handla i utåtta åren, men var ändå det
ibland att de fögo rätta i den förspända ryggen
i vänta medan mannen tog "resare" med goda
vänner om de inte hade respekt med sig.

En armad slog av stadsåcker för också nämna
det var när torparna både hämnas tur
på Tärnö till skalmå (visst för betalning mer eller
förmåga). Då kunde man när turman rullade
ut till ryggen bli bjuden att smaka på i bränn-

ginet i källan, men även om man var glad att
vara kunde man ej förstå sig att dricka det in-
skopade i den starkt spändoljande lokalen. Detta
hindrade inte att man när man fått vara sin
na till dess i hem ut till en oastig plats, kunde
stanna och hjälpa sig att knäcka ett färdigt
lite åt sidan och med ett litet bror göra ett
och därigenom ta sig en bit och fylla sina lomme-
flaskor för att sedan åter knäcka brudet över
källan som täts med en liten träplugg. Då sm-
kade det bra och att man gjordes orätt tycks man
inte ha tänkt på.

Detta om åkerorna för gårdens räkning så vä-
grar om andra.

Stadsresor i allmänhet under denna tid
all handel skulle ju göras i staden och med häst
och vagn eller till fots. Så berättas att man i Gärde
togs ledde sinna för till exempel för försäljning

16
eller köpte den där i ledde den hem T. o. m. en kvin-
na där ledde sin till skolan för att sälja den.
Helge Erik Jäder, Erik Jönsson, som var svärgis-
bruder, stes i ryggen i boken i g. kunde det minsta
förkylta sig utan häpp, gick år 1866 eller 67 via
våra 80 års tiden den långa vägen till skolan
för att bli fotografersa. Fotografering var då yttre
modert, de unga ville ha sina gamla försvagade
ö hade man fått en ny klänning, i det som ofta på-
så skulle man fotografersa i den skinnboken på
1870-talet var man tycks ha kulminerat somliga
gamla ville dock inte bli "avtagna" det förskäde
märket t. o. m. som man anses det för något orätt i
de gamlas var på de ungas värdjan kunde ofta
bli: "J kan se på mig men I kan inte se på mig i det i de
korta" Den här nämnde Erik Jönsson hade emellan-
till inte ansett att bli "avtagna" äka kunde han inte
då kan på grund av stället inte kunde rätta i

18
Barn i jämvis fanns inte mer det var sommar
och han gick som sagt. Det tog två dagar på vardera
hälften med övernattning hos släktingar i Thabersjö
Det var inte ut på landet som ännu finns i betänk
som denna var inöskat något för denne gamla
När den gamla stod stått tom: 5 dagar hon kan
äta i två dagar i besittning och natt där som för i
hans lilla dotter som dotter fick hjälpa henne för
med stummen och storr (Hon skulle det vara att bjuda
ungdom i allmänhet: två dagar en sådan tur
som denne gamle krympning gjorde utan att vara
tomma och storr

Ännu en stadsresa berättade Helge Olsson om
något varit några jehlorer på 1840-talet. Den
måste återges på hans egen ömhet, vemman hög-
mål för att komma till sin rätt:

"Ja, hans är ganska (minns väl) när ja hente, vi va
från släktarna i går och den ja hente i går me

va mest kält jär en Fasse (dumbom) så nära
de gällde nåd som de va nåd me va de allra
ja som skulle udgåra (utgått) de, kan va ant
betrod. Trøj va kan ti a ja änn riddan (sängen)
om manna, ja jickj dea sängblea (Täcket) änn
kan ingjan ja jickj kan vagen.

Li en de en sommaren när de va grannar
sa husbonen: Den som me kan komma just
opp i man tillia (tittada) i kan bli jär kan ska
bräa ti stan (fr husbonens räkning, ingen åska) o
den som blir himma kan ska tjäa värga
(värgar) / ett arbete som gjordes någon riktigt varm som-
mandag men som inte var idans tväligt. Varken kan
bonen eller ja hade någon tanke jo annad en
ädd ja skulle gi mi änn o kan så så värre jär
ti i by den andre. Skjossen (skjutna) me jorickj
(fredsöde) i mullapossa (turnisten) lasset i mada-
knyddet gjoro pit. jär i jo hollan. Li va de

19
Ti säve en Tole-Tre (2-3) tima i nå gr'n ännu jän
de va ti chalmre skjassen skole ga. Ja va jo van
vedd i vissie jo pichjen va ja hadde i rehta mi
otta i vissie me mi add ja vagna mån tid be
därfär de ja mi i so. Otter, mån de va tid i ja
kom ännu riddin i skole se mi om va den under
fässen vedd (bata), kan va ännu loppin (faren). De
ärd hadde lejde i jo knä i allbua (ambigun)
i mån kan sanna (smunde) dask (föle) kan ännu
emma (omkule) i vagna vedd i sudd opp i lo jän
löpande (n) ojen (kastarna) i ja i ännu imod stan.
De va jo hemad vänt jän Tilia, men de va jo se
den gramma tiden så de gjore enen kan med om
kan skole kila liti längjer jo vija, men kom
ännu ble vdrättad de va en an seg. Färn mäj
ble där enen ännu i gramma an Ta sken i den
gramme karon (allman i uttryck, kån = hand) i Ta i käl (e)
me vängna hjärna med men go va ja enen jän

de va näd annest ö komma ud ö kora ti stau mitt
i sommarsen än om vintrens "nån de vide diver ö
hullen biden i skingjed" eller om efterbusten (markör)
nårs em kan vara nästan i gimon blott när en för
himma ifrö, när de gånge jokor jän gäve va där
jo ingen kensga jän de.

Öfverbruket

Per Lars son Olo Persson beistade om öfverbruket
på Lillersjö ö bland de hoven skyldiga Tjarna
med omkr. 8 Hds jord under hans bändoms i eng-
domstid på 1860-talet innan deras jor va enskif-
ta (vid slutet av 1860-talet). Tjarna hade de sina jor
leppar på upptill 12 eller flest ställen. Jorden brukades
på samma sätt som förädran bruket den med
samma primitiva hemmagjorda redskap i verkstyg.
Jute jor är efter enskiftet ble genom jnt ö Tjarna
ungefär samtidigt bleo anordnat med konstant
arrende ö betalt jor förstör komms nyss redskap ö

metoder mera allmoget i bruk, och den ännu större an-
taga att de redskap som användes på 1860-talet varit
i stort sett lika oförändrade i bruk ännu mycket
längre tillbaka i tiden. De hruvets träng vilade tungt
öfver folket även om en humanare behandling i senare
tid införts. Detta träng till tillbaka den samhället
som då förhållandena bleos piare, tog sig kraftigare
uttryck, vilde det västan ryman just på sådana platser
där den varit kända. Några uppgifter om redskap
någon i första m.m. Den västan ledde ut till att på detta
håll, då hruv tycks ha varit att man kunde släpa i
arbete & på godset i hemmet i när de gamla träd där
skymmer arbetet bort de tillfäst. Till gräde som till
äventyr dock framåt.

Redskap i verktyg

För godsling i godset bruk förbruk användes trä-
grepar & hruvlar, stödda eller ostödda, aldrig un-
der denna tid i på denna plats järnredskap. För ut-

22,
Jorsling användes bäst. Torparna hade bland sina
skyldigheter även den att kora ut gödsel från går-
dens gödselhög i 2 Hst. Därvid användes de nämnda
verktygen av trä samt "mjötkrog" (gödselkrog) en fork
av trä (senare av järn) som man drog gödseln ut i lasset
med. Både man i primär deltagande i arbetet. Den nämnde
Per Larsson hade vid en gång att, när han "törde mjötk-
kroarna" kunna kasta gödseln långt ut i jädela den
jämnt, han gödselade på detta sätt sin del med ett
mindre antal lass än de andra i släpp på så sätt
lättare ifrån det då det gällde viss areal i en viss
antal lass. Huruvida både man åtminstone i vissa
fall ut gödsel med "gryppbjörna" (stjälbjörna) men
det nämner ej härifrån under denna tid.

Över timmerhuden av harnmar medarna som också "laga
på olan". Spodarna vara av trä i jämstodda. Höden
för mängd i gräströor användes i trä att krossa jäd-
kroar använde man klara bjälkar (jäd klatta) en läng-

små trä kluttor. Ty då klar måste man när en därt lätta
redskap av trä användes i jorden gifvar månglad i de ämnena
Glimmerliga stoner brändes eller sånhetes djupare ner
småne bårdana lodas upp till gårdens gårdar. Dessa voro
sämmligen till anläggningen sten eller jordvallar eller en
blandning av båda dessa i i skogskanten fanns det
gott om sten. Längre söder ut där ingen skog fanns
övergick de i jordvallar med pil = pilevall. För brist-
släpande av stora stoner användes man stensar av
trä eller stensagn av en särskild konstverk (delbar)
Hövedskaper för vilka man i gårdarna även använde
sten, voro som nämnt helt av trä. Dragordningarna
bestod av karmmed drag helt av trä, sammansatt med
träfoglar i försett med en grov naturvuxen bark av
trä, linorna voro av hampa som man själ sådde
i bredde samt slog upp av. En del brötta foglar
i ännu till barken o.d. hade man alltid på lager
och smickades till i karmen där man i "huggkamm"

Domlade natmonerna ämnen till alla redskap.

Ådet, som användes hos de stors brukarna kom ja
g till användning bland torparna men de talade
gärna om hur det gick till när de tjänade hos bö-
derna i om hur stutarna vissade (= skredde) långa
bågar över gropar i gården när de ansattes av flygande
skugga. Ådet var då inriktat att när man drog ut en
nimme i det föll det av otarna.

Träploggen i ådet var också kallt att stå under
gunders bilen i plogens brio.

Låsat plog som enda hade båra (bår-plog) men
de jä inte jävåklas med varandra då de hade var sin
uppgift, plogens var att byta upp den hålda jorden i
låggen den, tilln, ådets att mylla den. Plogen vände
alltså jorden åt ena sidan, ådet åt båda.

Desse redskap kunde tillverkas av vem som helst om
man något slöjdkunnet i det förskades att en brude
i dräng. De ådets skulle sig inte nämnvärt på

senare tiden ända endast att det var störe i blom-
ningarna därför att det var så tjä i koden träkiden för
att reglera djupet. Träplogen med båna järn kan ske
närmare beskrivas. Chren var fastsatt i vänstra
stärken (handtaget) i chrenna var fastsatt i koden i
cile längre fram rätt mellan koden i is, fram
till på asen kängde kären med sina två träkylar
för att reglera gången. På fram i plogen i stället för
örmen på ändet vid höga sidan en vält as tjä som
förde jorden åt sidan. Bilen var två plogen en-
kelridig, vid vänstra sidan, landsidan fram in-
genting, koden låg bakast. Vid höga sida
fram i plogen ännu en stäl, löst fastsatt i
välten dess uppgift var dels att underlätta sty-
randet, dels kunde den tas loss i användas i stäl-
let för jiska. Andret koden endast att mitt på
plogen i handtag. Framför bilen i bilen rätt
kuren, som skulle rista upp jorden, fastsatt i asen

I vänstra den fasta stämman fanns med till biten för
att reglera djupgåendet, liksom för åren i vlog.
Den lösa stämman användes ännu att rensa ploggen med
En träplog slapp aldrig jorden av sig själv.
Förrän den träplogen trädde ut, enda förbättring
man gjorde på den var att den kunde förses med
järnväl. Och den plats som här nosen användes
den enda till mellan 1865: 1875: en av de gam-
la där sade år 1872: "Ja, ja kan böja mig träplåna
i all min tid i min träplåna som fudd mig i m-
e ja gammal i komma till biten fast av de gamla".
Det var "Norse Per" (Per Persson) som påhörde detta upph-
rande, han var av de äldre i förde "Röskarnas" talan
när det gällde något av vikt, men trots allt sade
Heltge Nilsson "kom ässe kan seones mig en järnplåna
enda." Det var en rytt för de gamla att se en järn-
plog i arbete, de såga gamla järnen i det lilla
arbetet med ett stadigt redskap som släppte jorden

Dessa första jämförbara kallades "engelsmän", modellen var av engelskt ursprung. De tillverkades i Rader del i Malmö, men smälta råga i Trelleborg. Troligast är tillverkningsen för den att jämföras till olika platser då efter kriget för blev den de kallades en sådan plats jag njöt. Närmer till för en "Hjälmsforsare". De var helt av järn i värdet till den på kant, brist den upp.

Den första som av denna gamla på tillverknings i Malmö den smälta råga närmer som för en av den för det nya på tillverkningsen omvärde var en brude i Grönby som bades på en "engelska". Det var jämförade man de troligen rade i 1840, allmänt även därifrån. För att se på det nya i mannen fick på för sin tillverknings, och som utdelade detta pris är okant för mig i min sagoman.

När de gamla tillverkningsen behövde separation

i det beträddes de ofta, skeddade det hemma an-
dast bensin & blev måste meden lägga på. För Trans-
port måste man använda "plans-asa" då den g-
löst att släpa, helst en vidlyfuga transporter
jockem fram & åter över gammalnas åker till
de många små skiftena. Den var alltså bekväm
i ganska skroplig denna träplog.

Mararna var helt av trä, även pinnarna, &
i en del alla delade på mitten & ledigt sam-
manfogade med träbultar. Pinnarna, av ske-
let kunde & rätta lösa; karvens balkar.

Balkarna var ofta av bok. Dragets grova trä-
hark fästes direkt i karvens botten & skrev i
jorden tillika med pinnarna eller "karnatunnar".
Dessa karvar var här i bruk till 1880-talet då
de ersattes av träbalkkar. Balkar = Armmat &
balkarna & rhearna som höll det samman var
av trä men pinnarna av järn. Senare ersattes

släerna mellan bollarna av järn skenor, som ofta gjordes av rätade gamla hjulringar. Dessa karrvagnar var ofta samlade upp till för att de skulle bita sig fast i träet så de kom att rätta stamt; balkarna, träbjörarna hade ju rättit lös i stliga i kunde låta tappas. Träbollar-karvarna utfriden att mycket bättre arbete i utgjorde ett stort fram- steg o de var i bruk ända till slutet av 1890-talet de de undan för undan ersattes av järnkarrar. De lätta träbjörarna karvarna måste man arbeta med i spring ty där var det faran i skakningar av de stliga björarna som skulle vara upp jordskorporna när björarna var fasta i stiga kunde man inte räkta då de gjordast vinde "klasarna" hökorna stam var ronder dem.

Omkring 1890-talet började den uträdda räden allmunt mer med ålder. Det blev att gundligt i mycket iatgjort arbete mer det tog mycket lång tid

30
i närheten som allmönst: bruk på 1880-90 talet
fanns det många som ej ansågo detta lättvinda-
sätt att mylla såden tillfärdigtäkande utan
många bland dessa brukare i även andra utom-
kring hölls i flera år fast vid myllandet med
cuddet i rymerket där arealen ej var större än
15 Fed

De första kornarna hade boll av trä i kornkiga
pinnar av trä. I bland fanns handtag, ej
alltid. Senare försågo de med träbjäl, hela
träbrillen med ett band järn omkring i med sk-
da instucken i ett par öglor fäste bakom bak-
re bälstret Draget bestod av en järnbit med hål
för att reglera djupgåendet. Så småningom ut-
settes trästommen av sådan av järn men all-
männa ordomet var att trästommen var bäst.
Så kom ryktelsen med stomme av trä i ryll-
ninge kornsta pinnar i de ha delvis varit i bruk

Livet bland allmoget på 1800-talet.
Inledning

Det är första handsuppgiften som ligger till grund för dessa skildringar av livet på Kårbyskräms gods under 1800-talet i de härleda och dels från uppteckningar och jag gjort efter min svärfars Olof Perssons och min svärmors Elanne Perssons (född Helgersen) berättelser under deras livstid. Den yngre var född 1855 och dog 1939, den yngre föddes 1854 och dog 1941. Dels härleda de mig också från min mors, och den Olofson minnen av morfadern Helge Nilssons berättelser, den yngre var född under 1820-talet och dog 1918. Där uppgifterna om mera allmänna saker är det av författaren.

Landskap: Phäne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
Härad: Wemmenhög Adress: Svenstorp 5 Skurups
Socken: Gärdslov Berättat av: Ola Persson m fl
Uppteckningsår: 1943 Född år 1855 i Gärdslov

Livet bland Torparen på Näsbyholms
gods i Gärdslovs socken.
Under 1800-talet